

Załącznik nr 1

Grupy Wymiany Doświadczeń w zarządzaniu Oświatą

KARTA OPISU DOBREJ PRAKTYKI

1. Tytuł:	System wsparcia ucznia
------------------	-------------------------------

Typ JST	Nazwa JST	Liczba mieszkańców	Obszar tematyczny
Miasto	Kielce	198 046	2.d Systemy wsparcia ucznia - doradztwo, osoby o szczególnych potrzebach, wychowawcza funkcja szkoły

2. Opis dobrej praktyki:

2.1

Charakterystyka lokalnego systemu

(Gdzie? - Tylko to co ważne dla zrozumienia rozwiązania)

Miasto Kielce jest 198 046 miastem na prawach powiatu z siecią 33 przedszkoli, 24 szkół podstawowych, 20 gimnazjów, 25 szkół ponadgimnazjalnych (w tym 9 liceów ogólnokształcących, 9 techników, 2 szkół policealnych, 5 zasadniczych szkół zawodowych), 1 przedszkola specjalnego, 14 szkół specjalnych (w tym 4 szkół podstawowych, 5 gimnazjów, 2 zasadniczych szkół zawodowych, 1 technikum, 2 szkół przysposabiających do pracy), 3 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, 3 placówek wychowania pozaszkolnego, 2 internatów, 1 bursy szkolnej, 3 innych placówek oświatowych. Szkoły i placówki oświatowe funkcjonują w 89 jednostkach organizacyjnych. Aby pokazać skalę zjawiska należy pokazać ilu uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych obejmuje kielecki system oświaty. Liczbę uczniów obrazuje poniższa tabela.

Uczniowie według typów szkół w roku szkolnym 2015/2016

Typ szkoły	Liczba uczniów
Gimnazjum	4330
Gimnazjum specjalne	121
Liceum ogólnokształcące	5693
Technikum	4558
Technikum specjalne	33
Szkoła policealna	29
Zasadnicza szkoła zawodowa	600
Zasadnicza szkoła zawodowa specjalna	83
Szkoła przysposabiająca do pracy	77
	15 524

Uczniowie szkół podstawowych (bez oddziałów przedszkolnych), gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (bez szkół specjalnych) uczą się w 1003 oddziałach. Do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie przystępuje w jednej sesji około 1500 uczniów. Do egzaminów maturalnych przystępuje około 3200 uczniów kieleckich szkół. Należy tutaj jeszcze wspomnieć, że w Kielcach od 2001 roku funkcjonuje Samorządowy Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli (SODMiDN), który współpracuje z 20 metodykami zatrudnionymi w kieleckich szkołach reprezentujących następujące przedmioty: język polski, historia/wos, język angielski, plastyka, matematyka, fizyka, chemia, biologia, przyroda- geografia, informatyka, edukacja wczesnoszkolna, religia, wychowanie przedszkolne, wychowanie i opieka, wychowanie fizyczne.

2.2 Problem, który był powodem wdrożenia innowacji. (Dlaczego?)	Głównym powodem wdrożenia systemu wsparcia ucznia były sygnały od rodziców uczniów i nauczycieli, że na dobry wynik egzaminów mają szansę tylko uczniowie korzystający z prywatnych korepetycji. Rozgorzała ostra dyskusja na temat korepetycji prywatnych. Twierdzono, że przyczyniają się one do pogłębiania nierówności w dostępie do edukacji, są wymuszane przez szkoły i wówczas stają się formą korupcji. Poruszany był również wątek społeczny, że prowadzą one do nierówności społecznych. Kielce nie są Miastem ludzi zamożnych. Większość rodziców nie stać na opłacenie dodatkowych zajęć. Korepetycje są za drogie nawet dla tych rodziców, którzy określali warunki ekonomiczne swojej rodziny, jako średnie. Twierdzono, że zawsze „wygrywają” uczniowie, których rodziny mają większe możliwości finansowe. W Kielcach korepetycje biorą nie tylko maturzyści, ale coraz częściej gimnazjaliści a nawet uczniowie szkół podstawowych. Drugim istotnym czynnikiem, który wpłynął na wprowadzenie naszego rozwiązania była analiza wyników uczniów na egzaminach zewnętrznych. Wyniki uzyskiwane przez uczniów były słabe. W tym czasie czekała nas reforma programowa i zmiana w strukturze egzaminów gimnazjalnych oraz matura w nowej formule. Dlatego też wprowadzone „Korepetycje Miejskie” miały tym większe znaczenie.
2.3 Na czym polega zastosowane rozwiązanie? (Co?)	Odpowiedzią na powyżej opisany problem była decyzja o wprowadzeniu dodatkowych zajęć, które zostały nazwane „Korepetycjami Miejskimi”. Zajęcia te zostały wprowadzone w roku szkolnym 2007/2008. Dodatkowe zajęcia zostały wprowadzone dla chętnych uczniów liceów ogólnokształcących oraz techników w zakresie przedmiotów ogólnokształcących przygotowujące ich do matury. Podobne zajęcia dodatkowe rozpoczęły się w gimnazjach w celu powtórzenia i utrwalenia treści sprawdzanych podczas egzaminu po gimnazjum. Początkowo każda klasa gimnazjalna otrzymała po 10 godzin dydaktycznych w danym roku szkolnym na przygotowanie do egzaminu w części matematyczno – przyrodniczej i 10 godzin w części humanistycznej. Obecnie każda klasa gimnazjalna otrzymuje 30 godzin dodatkowych zajęć z przeznaczeniem na powtórzenie i utrwalenie treści ze wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych. We wszystkich gimnazjach zajęcia prowadzone są w wymiarze 30 godzin na klasę, podziału godzin na poszczególne przedmioty dokonuje dyrektor szkoły zgodnie z potrzebami uczniów. W szkołach ponadgimnazjalnych kończących się maturą godziny przyznawane były w zależności od potrzeb szkoły i zainteresowania uczniów. W roku 2015 system został rozszerzony o przygotowanie uczniów szkół zawodowych do egzaminów zawodowych. Samorządowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach zobowiązany został do wspierania nauczycieli w prowadzeniu zajęć z uczniami.
2.4 Kto, kiedy i co zrobił? (Jak?)	Wprowadzenie „Korepetycji Miejskich” rozpoczęło się od spotkań metodycznych z nauczycielami poszczególnych przedmiotów w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych na temat planowania i realizacji dodatkowych godzin zajęć przeznaczonych na przygotowanie uczniów do egzaminów zewnętrznych. Zadanie to przeprowadzali metodycy współpracujący z Samorządowym Ośrodkiem Doskonalenia Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli. Doradcy metodyczni przygotowali i przeprowadzili szkolenia dla nauczycieli gimnazjów m.in. „Przygotowanie nauczycieli do prowadzenia dodatkowych zajęć dla uczniów gimnazjum – w ramach „korepetycji miejskich”, „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych pod kątem wzrostu efektywności nauczania”, „Jak napisać wewnętrzny raport z egzaminów zewnętrznych i wykorzystać wynikające z niego wnioski?”, „ Omówienie scenariuszy dodatkowych zajęć dla uczniów gimnazjów”. Metodycy udostępniali nauczycielom

prowadzącym arkusze egzaminacyjne i przykładowe zestawy zadań zgodne z podstawami programowymi i wymaganiami egzaminacyjnymi zawartymi w Informatorach OKE.

Zajęcia w szkołach ponadgimnazjalnych poprzedziło opracowanie programów zajęć z nauczycielami i opracowanie scenariuszy zajęć z uczniami. Doradcy metodyczni zaprosili nauczycieli na spotkania metodyczne o następującej tematyce: „Przygotowanie nauczycieli do prowadzenia dodatkowych zajęć dla uczniów przygotowujących się do matury z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego – w ramach „korepetycji miejskich”, „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych pod kątem wzrostu efektywności nauczania”, „Jak napisać wewnątrzszkolny raport z egzaminów zewnętrznych i wykorzystać wynikające z niego wnioski?”, „Omówienie scenariuszy dodatkowych zajęć dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych”, „Znaczenie próbnych egzaminów maturalnych w planowaniu pracy nauczyciela”, „Opracowanie wyników i wykorzystanie wniosków”.

„Korepetycje Miejskie” w szkołach ponadgimnazjalnych odbywają się w grupach utworzonych przez zgłaszających się uczniów. Uczniowie mają możliwość wyboru nauczyciela, który będzie prowadził zajęcia z grupą, mają również wpływ na terminy, w jakich zajęcia się odbywają. Dyrektorzy szkół starają się zagospodarować każdą wolną lekcję, aby uczniowie mogli maksymalnie skorzystać z dodatkowych zajęć. Każda utworzona grupa otrzymuje 20 godzin na powtórzenie treści z wybranego przez siebie przedmiotu ogólnokształcącego zdawanego na poziomie podstawowym oraz 20 godzin dla każdej utworzonej grupy przygotowującej się do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Uczeń może korzystać z zajęć w każdej utworzonej w szkole grupie przedmiotowej. Doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie przygotowania uczniów do egzaminów zewnętrznych weszło na stałe do oferty Ośrodka. Doradcy metodyczni w swoich rocznych planach pracy uwzględniają różne formy doskonalenia przygotowujące do pracy z uczniem w tym zakresie. W roku szkolnym 2011/2012 doradcy metodyczni przeprowadzili ponownie szkolenia adresowane do nauczycieli przygotowujących uczniów do egzaminu gimnazjalnego w nowej formule, a w roku szkolnym 2014/2015 dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych w związku z Maturą 2015. Od maja 2011 r. do lutego 2013 r. SODMiDN w Kielcach realizował projekt „Nauczyciel sukcesu”, którego celem było podniesienie efektywności kształcenia uczniów w zakresie umiejętności sprawdzanych na egzaminie zewnętrznym. W projekcie wzięło udział 120 nauczycieli oraz 1300 uczniów klas trzecich z 16 kieleckich gimnazjów. Realizacja celu projektu odbywała się poprzez: udział nauczycieli w 14 - godzinnych szkoleniach, działania diagnostyczne: analizy wyników egzaminu zewnętrznego 2011 i 2012 w częściach GH i GMP, przeprowadzenie próbnego testu diagnostycznego dla uczniów klas trzecich wg nowej formuły, analiza wyników testu diagnostycznego i opracowanie raportu na potrzeby nauczycieli kieleckich gimnazjów, lekcje otwarte prowadzone przez nauczycieli uczestniczących w projekcie.

Na stronie www.sodmidn.kielce.eu publikowane są biuletyny, w których zamieszczane są treści przydatne nauczycielom przygotowującym młodzież do egzaminów zewnętrznych.

2.5 Z jakim skutkiem?
(Jakie efekty osiągnięto?)

Uczniowie dzięki „Korepetycjom Miejskim” powtarzają wiadomości i utrwalają umiejętności sprawdzane na egzaminach zewnętrznych, ćwiczą poprawność rozwiązywania różnego typu i rodzaju zadań zawartych w arkuszach egzaminacyjnych, uzyskują informację zwrotną o stopniu opanowania przez nich wiedzy i umiejętności, nabywają umiejętności planowania i organizowania pracy w czasie egzaminu, mają większą możliwość odniesienia sukcesu na egzaminach, uczą się pokonywać stres egzaminacyjny. Kielce należą do regionu Polski o niskim statusie gospodarczym i niskim poziomie materialnym mieszkańców, a wyniki uzyskiwane przez naszych uczniów na egzaminach zewnętrznych

	oscylują powyżej średnich krajowych wyników. W roku 2016 matura z matematyki napisana była przez naszych uczniów najlepiej w kraju. Jednym z efektów jest również liczba przygotowanych do egzaminów zewnętrznych uczniów. W roku szkolnym 2016/2017 skorzystało z zajęć (udział w zajęciach na różnych przedmiotach) w szkołach ponadgimnazjalnych 5532 uczniów, a w gimnazjach 9641 uczniów.																																			
2.6 Ile to kosztowało? <i>(Informacja o kosztach systemu)</i>	<u>Koszty związane z opracowaniem i uruchomieniem systemu:</u> Wprowadzenie systemu wsparcia ucznia związane z samym opracowaniem i uruchomieniem systemu było w zasadzie bez dodatkowych kosztów. Jedynymi kosztami były koszty wydruku materiałów. Dużą rolę we wprowadzeniu systemu odegrał Samorządowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli. To on przeszkolił nauczycieli i udzielił merytorycznego wsparcia, przygotował scenariusze zajęć. Taką rolę pełni do dzisiaj, o czym świadczy zrealizowana liczba form doskonalenia, godzin oraz liczba nauczycieli uczestniczących w ostatnich latach w szkoleniach przygotowujących do realizacji „korepetycji miejskich”, co przedstawia poniższa tabela. <table><tr><th>L.p.</th><th>Rok szkolny</th><th>Liczba form doskonalenia</th><th>Liczba nauczycieli</th><th>Liczba godzin</th></tr><tr><td>1.</td><td>2016/2017</td><td>27</td><td>360</td><td>73</td></tr><tr><td>2.</td><td>2015/2016</td><td>28</td><td>291</td><td>72</td></tr><tr><td>3.</td><td>2014/2015</td><td>29</td><td>552 +111(grant)</td><td>101+ 24 (grant)</td></tr><tr><td>4.</td><td>2013/2014</td><td>45</td><td>968</td><td>156</td></tr><tr><td>5.</td><td>2012/2013</td><td>12</td><td>581</td><td>44</td></tr><tr><td colspan="2">Razem</td><td>141</td><td>2752 +111(grant)</td><td>446 +24 (grant)</td></tr></table> <u>Koszty bieżące związane z funkcjonowaniem systemu (roczne):</u> Koszty bieżące związane z funkcjonowaniem kieleckiego systemu wsparcia ucznia to przede wszystkim koszt związany z wynagrodzeniem nauczyciela prowadzącego zajęcia z uczniami. Zajęcia prowadzą nauczyciele zatrudnieni w szkołach, więc jest to koszt zrealizowanych godzin ponadwymiarowych. W roku szkolnym 2015/2016 w szkołach ponadgimnazjalnych zrealizowano 5721 godzin, a w gimnazjach 1731 godzin, w roku szkolnym 2016/2017 w szkołach ponadgimnazjalnych 4443 godz. a w gimnazjach 1578 godzin. Do wyliczenia kosztów rocznych przyjęto stawkę nauczyciela dyplomowanego, gdyż w Kielcach nauczyciele dyplomowani stanowią 69% wszystkich zatrudnionych. Koszty godzin ponadwymiarowych dla nauczyciela łącznie z kosztami pracodawcy (przyjmując maksymalne stawki pracodawcy) wynoszą około 322.000 zł.	L.p.	Rok szkolny	Liczba form doskonalenia	Liczba nauczycieli	Liczba godzin	1.	2016/2017	27	360	73	2.	2015/2016	28	291	72	3.	2014/2015	29	552 +111(grant)	101+ 24 (grant)	4.	2013/2014	45	968	156	5.	2012/2013	12	581	44	Razem		141	2752 +111(grant)	446 +24 (grant)
L.p.	Rok szkolny	Liczba form doskonalenia	Liczba nauczycieli	Liczba godzin																																
1.	2016/2017	27	360	73																																
2.	2015/2016	28	291	72																																
3.	2014/2015	29	552 +111(grant)	101+ 24 (grant)																																
4.	2013/2014	45	968	156																																
5.	2012/2013	12	581	44																																
Razem		141	2752 +111(grant)	446 +24 (grant)																																
2.7 Dlaczego warto promować to rozwiązanie? <i>(Ocena w skali 1-5 plus krótkie uzasadnienie)</i>	<u>Waga problemu:</u> Ocena 5 Každy organ prowadzący szkoły pragnie, aby wyniki egzaminów zewnętrznych były jak najlepsze. Wprowadzenie systemu wsparcia ucznia w opisanej formie warto promować przede wszystkim, dlatego, że jest tanie. Stanowi dodatkową ofertę dla ucznia, z której jak świadczą dane uczeń chętnie korzysta. Podkreślić należy tutaj rolę nauczycieli, którzy chętnie biorą udział w szkoleniach podnosząc swoje kwalifikacje, które przenoszą się na osiągnięcia ucznia. SODMiDN przeszkolił w roku szkolnym 2016/2017 10715 nauczycieli w 556 różnych formach.																																			

	Innowacyjność podejścia: Ocena 3 Innowacyjność polega przede wszystkim na podejściu systemowym do tematu wsparcia ucznia. Wsparcie ucznia musi być poprzedzone wnikliwą analizą potrzeb w tym zakresie, wsparciem merytorycznym nauczycieli. Atutem tego rozwiązania jest bardzo duże zaangażowanie całego środowiska szkolnego w jego realizację. Dyrektorzy szkół starają się tak organizować pracę szkół, aby jak największa liczba uczniów mogła skorzystać z udziału w „Korepetycjach Miejskich”. Zajęcia dodatkowe odbywają się w godzinach popołudniowych, a nawet jak zachodzi potrzeba to w soboty i niedziele.
	Skuteczność rozwiązania: Ocena 4 O skuteczności rozwiązania świadczą osiągane wyniki na egzaminach zewnętrznych. Wyniki uzyskiwane przez naszych uczniów na egzaminach zewnętrznych oscylują wokół średnich krajowych z niektórych przedmiotów są dużo wyższe, a z niektórych odrobinę niższe. W roku 2016 matura z matematyki napisana była przez naszych uczniów najlepiej w kraju. W roku szkolnym 2015/2016 wyniki te przedstawiały się następująco: Gimnazja (wyniki w %) część humanistyczna –j. polski kraj 69, Kielce 68,5, historia / wos kraj 56 Kielce 56,9 część matematyczno-przyrodnicza kraj 51, Kielce 48,8, przed. przyrodnicze kraj 51, Kielce 52,2 język angielski kraj 64, Kielce 66,9, język niemiecki kraj 57, Kielce 66. Średnia zdawalność egzaminu maturalnego szkół, dla których Miasto Kielce jest organem prowadzącym wynosiła w roku szkolnym 2015/2016 wynosiła 89,21%, a w kraju 79,5%.
	Replikowalność - liczba JST, które mogą z niego skorzystać: Ocena 5 Wprowadzenie systemu wsparcia ucznia możliwe jest w każdej jednostce samorządu terytorialnego, nawet, jeśli nie posiada ona ośrodka doskonalenia nauczycieli. Rolę koordynatora systemowego wsparcia ucznia może pełnić organ prowadzący, który w ramach środków zabezpieczonych na kształcenie i doskonalenie nauczycieli zatrudni ekspertów do przygotowania scenariuszy zajęć i innych niezbędnych dokumentów pomocnych we wdrażaniu przedsięwzięcia.
2.8 Zalecenia dot. replikacji narzędzia <i>(Ryzyka i ograniczenia, na które należy zwrócić uwagę)</i>	Ryzyka brak. Należy pamiętać jednak o pewnych ograniczeniach tj. brak doradców metodycznych, których należałoby zastąpić ekspertami. Drugim poważnym ograniczeniem może być brak środków finansowych. Wprowadzając nasz projekt należy przeanalizować możliwości organu prowadzącego w dłuższej perspektywie finansowej. Należy też zdiagnozować potrzeby szkół, przeprowadzić spotkania z dyrektorami szkół w celu wypracowania wspólnego rozwiązania. Poważnym ograniczeniem jest brak narzędzia do koordynowania tego zadania.

3. Namiary na osobę, która może przekazać szczegółowe informacje na temat rozwiązania

Imię i Nazwisko	Jolanta Kamińska	Funkcja	Kierownik referatu edukacji w Urzędzie Miasta Kielce
Adres	26-026 Bilcza	Telefon	609 878 555
E-mail	jolanta.kaminska@um.kielce.pl		

4. Wzorcowe dokumenty i materiały dostępne dla podmiotów zainteresowanych replikacją

Opis dokumentu / materiału	Forma udostępnienia: załącznik (preferowane) / link
1. Projekt przygotowanie uczniów klas trzecich gimnazjalnych do egzaminu zewnętrznego część humanistyczna.	Załącznik

2. Projekt przygotowanie uczniów klas trzecich gimnazjalnych do egzaminu zewnętrznego część matematyczno-przyrodnicza.	Załącznik
3. Scenariusze zajęć do egzaminu maturalnego.	Załącznik
4. Materiały do egzaminu maturalnego z j. polskiego w zakresie nauki o języku.	Załącznik